

Posudek magisterské diplomové práce

Student: Pavla Macháčková

Název práce v českém jazyce: Kratší exotická próza v tvorbě Julia Zeyera

Název práce v anglickém jazyce: Short exotic stories in work of Julius Zeyer

Vedoucí práce: doc.PaedDr. Jaroslava Hrabáková, CSc.

Oponent práce: PhDr. Anna Stejskalová

Pavla Macháčková zvolila téma své diplomové práce po zralém uvážení a prohloubeném studiu díla Julia Zeyera. Uvědomila si, že orientální motivy zůstávaly v pozadí badatelské pozornosti, ale skutečnost, že patří k titulům, které se uplatňují v současných výběrech Zeyerových próz svědčí o tom, že jsou pocíťovány jako díla přitažlivá a čtenářsky živá.

V úvodní kapitole na základě existující odborné literatury s pochopením vyložila význam pojmu exotismus a naznačila vývojové proměny, kterými pojetí exotiky v českém literárním kontextu prošlo.

Medailon Julia Zeyera příznačně zachycuje momenty závažné pro další interpretaci jeho kratších próz a je zároveň julibeljní připomínkou výročí narození i úmrtí, která připadají na letošní rok (1841-1901). Interpretace vybraných textů mají shodnou kompozici, vycházejí z celkové charakteristiky díla a postav, zabývají se prostorem vnějším i vnitřním a směřují k závěru, kde se poukazuje na celkový obraz kultury země odkud dílo pochází. Diplomantka tak připomíná Indii, Japonsko a Čínu. Je si vědoma toho, že jde o pohledy dílčí a soustřeďuje se na problémy, které mohly zásadněji oslovit čtenáře v době, kdy díla vyšla a k tomu, co otevíralo cestu k širšímu proniknutí orientálních motivů do české kultury. Prózy ovlivňují literární tendence moderní tvorby na přelomu století, zejména impresionismus a v próze Kunálovy oči také symbolismus.

Diplomantka si všímá i podílu knihovny Vojty Náprstka, která poskytla Zeyerovi cenné materiály a mnohdy inspirovala vznik některých próz.

Přestože jde o odlehlou tematiku a specifické formální přístupy, jsou interpretované prózy v mnoha skutečnostech záznamem autorských prožitků vracejících se zejména v motivech lásky a pojetí obrazu ženy, které spojují analyzované prózy se Zeyerovou osobností i s celkem jeho díla. Jejich podoba spojená s nezvyklým zorným úhlem nabývá nové intenzity. Diplomantka sleduje pozorně formy vypravěčství a dochází k závěru, že Zeyerův přístup je v analyzovaných textech neobyčejně vynalézavý. Střídají se zde různé formy podání a využívá se napětí mezi nimi. Zajímavý je i přístup k žánrové podobě textu, která je zároveň připomínána a dodržována a na druhé straně rafinovaně porušována. Tato vypravěčská technika vyniká zejména v Blahu v zahradě kvetoucích broskví, kde pracuje s formou novely na straně jedné a s romanetem na straně druhé. Text vyžaduje

pozorného a vnímavého čtenáře, který má pochopení pro tento typ napětí. Literární exkluzivnost tohoto přístupu svádí na druhé straně až k tendencím parodovat vzniklé napětí. Prolínání formálních přístupů zintenzivňuje pronikání za hranice skutečnosti do jiných rovin existence, do fantastického světa umění, do střídání kontextu světa živých a mrtvých. Přízraky, které do reality vstupují, ovlivňují lidské osudy a dávají jim hlubší významové vyznění. Je zajímavé, že podobné motivy přitahují soudobé čtenáře k dílům Haruky Murakamiho, světově proslulého a hojně překládaného autora. (Norské dřevo, Afterdark, Kafka na pobřeží).

Závěrečný text diplomové práce Večer u Idalie představuje kompozičně komplikovanou prózu, která spojuje větší počet různých textů, Zeyer tady zvolil formu povídkového cyklu v tomto literárním období oblíbenou a využívanou i jinými autory (Svatopluk Čech, J.S.Machar). Cyklus má prolog a epilog a představuje něco jako reprezentativní čítanku orientální literatury. V souboru příběhů nacházíme mýtus, pověst, didakticky pojatou bajku i horror. Rámcová kompozice usiluje o to, aby se čtenář zamyslel nad funkcí literatury obecně, nad jejími možnostmi a nad skuteností, že zachycení základních lidských situací je shodné v soudobé literatuře evropské i v literatuře dálného východu.

Diplomantka prokázala neobyčejně vnímavý vztah k literárním textům, smysl pro jejich významovost i pro jejich formální podobu, k přednostem práce patří stylistická vyspělost, formulační obratnost a nové osobité pozorování názočných textů.

Práce má nadprůměrnou úroveň, můžeme ji doporučit k obhajobě a klasifikovat výborně.